

Jutlus Nõos E, 01.01.18 kell 11.00, uusaasta

Lektsioonid: Js 42:5–8; Mt 4:12–16

Pihikõne: Ps 33:12

Jutlus: Ap 4:24–30

Laulud: 47 (1–3); 369 (1–3, 4); 49 (1–2); 50 (1–4)

Aga seda kuuldes tõstsid need ühel meelel häält Jumala poole, öeldes: „Issand, sina, kes sa oled teinud taeva ja maa ja mere ja kõik, mis on nende sees, kes sa oled meie isa Taaveti, oma sulase suu kaudu Püha Vaimu läbi öelnud: „Miks paganad möllavad ja rahvad taotleavad tühja? Ilmamaa kuningad on astunud siia ja vürstid on kogunenud ühte paika Issanda vastu ja tema Messia vastu.” Sest tõepoolest, selles linnas on Herodes ja Pontius Pilaatus kogunenud ühte paganatega ja Iisraeli rahvaga sinu püha sulase Jeesuse vastu, keda sa oled võidnud, et teha seda, mis sinu käsi ja nõu olid ette määranud sündima. Ja nüüd, Issand, vaata nende ähvarduste peale ja lase oma sulastel täie julgusega kõnelda sinu sõna, sirutades oma käe haigete parandamiseks ning tunnustähtede ja imetegude sündimiseks sinu püha sulase Jeesuse nime läbi.”

Tänase uusaasta esimese päeva kiriklik teema on „Nimi Jeesus“. Tuletagemgi siis esmalt meelde, mida see nimi tähendab. Kreekakeelne sõna Ἰησοῦς tuleb otse heebrea nimest יהושע, mis tähendab 'Issand (Jahve) päästab' või 'Issand (Jahve) on päästja'.

Jeesuse nime tähendusele viitab juba ingel, kes ilmus Jeesuse võõrasisale Joosepile unes ja ütles Mt 1:21 järgi: „... ning sina paned talle nimeks Jeesus, sest tema päästab oma rahva nende pattudest.“ Niisiis on Jeesuse nimi Jumala käsul ingli läbi Jeesuse vanematele teada antud ja see nimi on seega jumalikku päritolu.

Tuleb meelde võrdlus VT algusest 1Ms 2:19j, kus Jumal tõi loodud inimese juurde kõik väljaloomad ja taevalinnud, et näha, kuidas tema neid nimetab. „Ja kuidas inimene iga elavat olendit nimetas, nõnda pidi selle nimi ka olema.“ Samuti nimetas Aadam 1Ms 1:20 järgi ka oma naise Eeva.

Nõnda on maailma keeltes peaaegu kõigi loodud olendite nimed sündinud inimtegevuse läbi, mõned on aga andnud Jumal ise. Piiblist tuleb peale Jeesuse nime meelde veel ka Ristija Johannes, kelle nime andis ta isale Sakariasele ingel Gabriel. Kuid Piiblis räägitakse ka uutest nimedest, mille Jumal mõnedele oma usaldusisikuile on andnud, nt Aabramist sai Aabraham ja Saaraist Saara, Jaakobist sai Iisrael. Samuti nimetas Jeesus oma esimese jüngri Siimona Peetruseks.

Tahan selle meenutusega öelda seda, et suurem osa sõnu inimkeeltes on küll inimlikku päritolu, kuid osa neist on siiski jumalikku päritolu ja seega tähtsamad. Kui anda inimlikule sõnale või nimele liiga suur roll, siis võib see muutuda ebajumalakummardamiseks. Lähiminevikust tuleb sellekohane näide meelde nõukogude poliitsangari Lenini puhul, kelle nimi sai sellele omistatud allteksti tõttu lausa millekski ebamaiseks.

Kuid kõigist jumalikku päritolu nimedest kõige tähtsam on ikkagi Jeesuse nimi, sest Jeesus on Jumala Poeg. Jeesuse nime väest räägivad nt Ef 1:15jj, kus on öeldud, et Jumala väe võrratu suurus ja tugevuse jõu mõju sai tegevaks Kristuses, kelle ta „üles äratas surnuist ja pani istuma oma paremale käele taevast, kõrgele üle iga valitsuse ja meelevalla ja väe ja ülemuse ning üle iga nime, mida nimetatakse mitte üksnes nüüdsel, vaid ka tulevasel ajastul.“ Samuti öeldakse Fl 2:5jj, et kuna Jumala kuju Jeesus Kristus alandas end ristisurma, „on Jumal tõstnud ta kõrgemaks kõrgest ja annetanud talle selle nime, mis on üle iga nime, et Jeesuse nimes nõtkuks iga põlv nii taevast kui maa peal kui maa all, ja et iga keel tunnistaks: Jeesus Kristus on Issand – Jumala Isa kirkuseks.“

Seega on Jeesus Kristuse nimi nii vägev, et seda ei võida mitte ükski loodud, maine vägi ja selle nime abil võib inimene korda saata imelisi asju. Muidugi käib nime väelise kasutamisega kaasas ka usk selle nime kandjasse, sest vastasel korral degradeerib inimene Kristuse nime tavaliseks inimlikuks sõnaks, millel pole mingit jõudu. Kui nt inimene kasutab sõnu „Jeesus Kristus“ oma tavakõne n-ö maitsestamiseks, siis ei pruugi sellesse nime kandjasse olla mingit usku ja nime vägi jääb n-ö latentsesse olekusse.

Kuid kui inimene kasutab nime Jeesus Kristus täis usku, siis võib ta sellega suuri asju korda saata. Sellise Kristuse nime kasutamisega on seotud ka meie tänane jutlusealne kirjakoht. See pärineb Ap 4. peatükist, kus kõneldakse Jeruusalemma algkoguduse rõõmust oma vendade Peetruse ja Johannese naasemise ja käekäigu üle. Nimelt olid Peetrus ja Johannes Jeruusalemma templis Jeesuse Kristuse nimel tervendanud juba 40 aastat halvatud olnud inimese ja olid selle teo pärast viidud Suurkohtu ette. Seal pärisid neilt rahvavanemad ja ülempreestrid, missuguse väega või millise nime abil on Peetrus ja Johannes sellise imeteo teinud. Apostlid aga olid vastanud, et see kõik sündinud Jeesuse Kristuse, Naatsaretlase nime abil (Ap 4:10), ja lisanud, et „kellegi muu läbi ei ole päästet, sest taeva all ei ole antud inimestele ühtegi teist nime, kelle läbi meid päästetaks.“ (Ap 4:12)

Selline teade rõõmustas algkogudust niivõrd, et nad ülendasid südamed tänapalveks, mis ongi meie jutluse aluseks. Millest koguduse rõõm siis tuli? Eks ikka sellest, et nad kogesid sõna jõudu. Nemad ju kasutasid Jumala suurtest asjadest rääkimiseks inimlikke sõnu ja võib-olla oli hingevaenlane nende südamesse istutanud kahtluse, et see kõik ei tööta ega veena inimesi. Nüüd aga, kuuldes Peetruse ja Johannesega juhtunust, said nad aru, et evangeeliumisõna, mille Jeesus oli neile pärandanud, on reaalse tagajärgedega – sellega saab muuta patu läbi rikutud loodut tagasi Looja päraseks, saab nt inimesi ravida.

Kogodus sai ka aru, et just Jeesuse Kristuse nimi on see, mis takistab ristikoguduse vaenlastel temaga arveid õiendada. Neile meenus VT psalm 2, kus küsitakse retooriliselt: „Miks paganad möllavad ja rahvad mõtleavad tühja?“ Sest see, „kes taevas istub, naerab; Issand pilkab neid. Oma vihas ta kõneleb siis nendega ja oma raevus ta teeb neile hirmu...“

(Muide, sellest samast psalmist pärineb ka tekst meie kiriku loodenurgas asuvalt sillusekivilt, millest oli juttu viimases Rahutegijas (Ps 2:12): „Andke suud Pojale, et ta ei vihastaks.“)

Kallid sõbrad, seesama nimi on antud mitte ainult apostlitele ja algkogudusele, vaid ristikogudusele läbi kiriku 2000-aastase ajaloo! Täpselt samuti on see nimi antud ka meile – minule ja teile. Jeesuse Kristuse nimel me palvetame, toimetame sakramente ja talitusi. Kuid Kristuse nimi peab kõlama ka väljaspool kiriklikke üritusi, seal, kus see vähegi kõlada saab. Tänapäeva maailmas on tuntavad jõud, mis Kristuse nime ja sellele nimele viitavaid sümboleid kardavad või isegi vihkavad. Eks ole see ühest küljest arusaadav, sest Kristuse nimi pole inimese pandud ja inimene tajub intuiitiivselt, et see ei allu tema tahtele.

Praegusel jõuluajal näeme jõulukaarte, millel pole viidet Jeesusele, osaleme kristlaste matustel, mille käigus ei pruugita mainida Kristuse nime, sest kristlase lähedased ei usu Kristuse nimesse. Meie ühiskond muutub järjest inimsõbralikumaks, kuid koos sellega ka inimesekesksemaks ja jumalakaugemaks. Kristuse sõna põrkab inimeste sõnadest tagasi nagu magnet magnetist. Kuid selles olukorras on seda selgem ristikoguduse ülesanne: hoida Kristuse sõna, seda jumalikku magnetit ühiskonnas alal ja mitte kohkuda inimlikest sõnadest.

Apostel Paulus kirjutab Kl 3:16: „Kristuse sõna elagu rikkalikult teie seas, kõiges tarkuses õpetage ja manitsege üksteist psalmide, hümnide ja vaimulike lauludega, laulge kogu südamest tänulikult Jumalale!“ Saagu siis see apostli tuntud soovitus juhtsõnaks ka meie algavale aastale, et Kristuse nimi ja Kristuse sõna oleks meil ikka meelel ja keelel! Alanud aastal tähistab ju meie Eesti Vabariik oma 100. juubelit ja millal siis veel kui mitte nüüd on tarvis Kristuse jumalikku nime kasutada: nii meie riigi eest tänamisel kui tema edasise käekäigu eest palvetamisel!

Aamen.